

δὰ ἔξοδα πού 'καμε ὁ Νιορδάνης γιὰ τὸ γιό του Σύμ. "Ὅσα λόγια εἶπε πᾶνε 'αβανὰ Σύρ. Γιαβανὰ ἠπῆγε αὐτὴ ἡ δουλειὰ Βουρλ. Γιαπανὰ ἐπῆε (ἐξωδεύθη κάτι ἀσκόπως ἢ ἐπωλήθη εἰς εὐτελεστάτην τιμὴν, ἄνευ κέρδους, π ἢ γ ε χ α μ έ ν ο, — σ τ ρ ά φ ι) Ρόδ. 'Επῆεν ἡ εἰκοσάρα μου γιαπανὰ Κύπρ. Γιαμπανὰ θέλ' νὰ κάμ' θ'κά τ'ς τὰ ξένα πράματα; (ἀδίκως, ἐνῶ δὲν τῆς ἀνήκουν) Σάμ. Πῶς πολαστίζ-ζει καὶ ξοδεύει γιαπανὰ φράγκα; (πῶς ἀποφασίζει καὶ ἐξοδεύει περιττὰ χρήματα;) Πυλ. Καὶ ἐνάρθρως κατὰ γεν. ἐκληφθὲν ὡς οὐς. κατ' ἐπίδρασιν τῆς ἀναλόγου συνων. φρ. τ ο ὕ κ ά κ ο υ 'Απύρανθ. Βούρβουρ. Καρδαμ. Ρόδ. Στρόπον. : Τὰ δώκαμε τοῦ γιαβανᾶ (ἀ ν τ ι π ι ν α κ ί ο υ φ α κ ῆ ς) Βούρβουρ. Τοῦ γιαβανᾶ πῆγα Καρδαμ. Τοῦ 'αβανᾶ πολεμᾶ καὶ 'φτός, δὲ βιάνει τόπο ἡ δουλειά του 'Απύρανθ. 'Επῆεν τοῦ γιαπανᾶ (χωρὶς νὰ ἐπιτύχη τὸν σκοπὸν του) Ρόδ. Καρτιροῦ τ' διαμπανᾶ, δὲ θὰ 'ρθ' Στρόπον. Συνών. τ ζ ά μ π α.

γιαμπανᾶς ὁ, Χίος 'απ-πανᾶς Ρόδ. (Σάλακ.)

'Εκ τοῦ ἐπιρρ. γ ι α μ π α ν ᾶ.

'Οκνηρός, ἄχρηστος ἄνθρωπος, χ α μ έ ν ο ς, χ α μ έ ν ο κ ο ρ μ í. Συνών. κ ο μ μ α τ ᾶ ς, χ α ρ α μ ο τ α í σ μ έ ν ο ς, χ α ρ α μ ο φ ᾶ ῃ ς, χ α ρ α μ ῆ ς.

'Η λ. καὶ ὡς ἐπών. ὑπὸ τύπ. Γιαμπανᾶς 'Αθῆν. Κεφαλλ.

γιαμπανγέρι τό, ἐνιαχ. γιαβανιγέρι Νάξ. (Βόθρ.)—Ν. Κοτσοβ., 'Εξαρτ. πλοίων, 128 διαμπανιγέρι Χίος 'αμπανιγέρι Ν. Κοτσοβ., 'Εξαρτ. πλοίων, 125 'αβανιγέρι Μύκ. Νάξ. 'αβανιγέρ' Πάρ. 'αβαν'γέρ' Πάρ. (Λεῦκ.) Τῆν. 'αμπανιγέρι Νάξ. 'αμπανγέρι Α. Παπαδιαμ., Τὰ μετὰ θάνατ., 16 γιαπάνιγερ Μεγίστ. Ρόδ. 'απάνιγερ Ρόδ. 'αμπάγερ Ναύστ. 'βανιγέρι Θήρ. Κρήτ. Κύθν. Νάξ. (Βόθρ.) Χίος ('Εγρηγόρ.) 'βανιγέρ' Κρήτ. Κύθν. Χίος ('Εγρηγόρ.) πανιγέρι Σύμ. βανιγέρης ὁ, Μῆλ.

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y a b a n-y e r* = ἔρημος γῆ. Κατὰ τὸν Φ. Κουκουλέν εἰς Λεξικογρ. 'Αρχ. 6 (1923), 274 ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a b a n y e r i*.

1) 'Υπαίθριος ἔρημος τόπος ἐνιαχ.: Μόνια μονάθη κοιμᾶται 'ς τ' 'απάνιγερ (ὀλομόναχη κοιμᾶται μέσα στὴν ἔρημιά) Ρόδ. β) Τόπος ἐκτεθειμένος εἰς τοὺς ἀνέμους, ἐπὶ ξηρᾶς καὶ θαλάσσης ἐκτεταμένης ἐνθ' ἄν.: 'Εκεῖ 'ς τὸ 'βανιγέρ' δὲ θὰ βορέσουνε νὰ πιάσουνε τὰ κατίκια Κρήτ. 'Ο τόπος ἔχει ἀνάγκη λιμανιοῦ, γιατί ὁ λιμένας μας εἶναι γιὰ 'βανιγέρι Βόθρ. Μῆλ. δὲ ἐκεῖ ν' ἀράξης, γιατί 'ν' 'αβανιγέρι Λεῦκ. "Αμα θὰ ἐφυσούσε καιρός 'ς τὸ 'αμπανγέρι, εὐθὺς ἡ ἀρμάδα θὰ ἐφενγε Α. Παπαδιαμ., ἐνθ' ἄν. γ) Χέρσος, ἀκαλλιέργητος γῆ ἐνιαχ.

γιαμπάνι τό, ἐνιαχ. γιαπάνιν Λυκ. (Λιβύσσ.) Μεγίστ. γιαπάνι Μεγίστ.

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y a b a n* = ἔρημία.

'Ερημος, ἔρημία ἐνθ' ἄν.: 'Επόμεινε 'ς τὸ γιαπάνι Μεγίστ. || Φρ. 'Σ τὸ γιαπάνι ἔφ'καν τὰ λόγια μου (εἰς μάτην ἐλέχθησαν, δὲν εἶχον ἀπήχησιν οἱ λόγοι μου) αὐτόθ.

γιαμπανίδι τό, ἀμάρτ. γιαπανίδι Καππ. (Φλογ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y a b a n* καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ί δ ι.

Τὸ πτηνὸν Περιστερὰ ἡ ἀγρία (*Columba livia*), τῆς οἰκογ. τῶν Περιστεριδῶν (*Columbidae*).

γιαμπάνικος ἐπίθ. ἀμάρτ. γιαβαν'κους Θράκ. (Καρωτ.)

'Εκ τοῦ οὐς. γ ι α μ π ᾶ ν ι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ι κ ο ς.

'Επὶ ἀγροῦ, ἄγονος.

γιαμπαντζήδικος ἐπίθ. ἐνιαχ. γιαβαντζήδ'κους Θράκ. (Διδυμότ.)

'Εκ τοῦ ἐπίθ. γ ι α μ π α ν τ ζ ῆ ς.

'Ο ἐξ ἄλλου τόπου προερχόμενος, ἄλλοδαπός, ξένος: Γιαβαντζήδ'κους σκ'λλί (σκύλλος ἀπὸ ἄλλην συνοικίαν).

γιαμπαντζῆς ἐπίθ. 'Ηπ. Θράκ. (Μάδυτ.) γιαπαντζῆς 'Ηπ. (Πάργ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y a b a n c i* = ἄλλοδαπός, ξένος.

Ξένος, διαβάτης: Πέρασε ἕνας γιαμπαντζῆς πρὸς καὶ τὸν πῆρα 'ς τὸ σπίτι μου 'Ηπ.

γιαμπαντζίκι τό, ἀμάρτ. γιαμπαντζίκι Τσακων. (Βατικ. Χαβουτσ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y a b a c i k*, ὑποκορ. τοῦ *y a b a* = ξύλινον διχαλωτὸν ἀγροτικὸν ἐργαλεῖον.

Τὸ δικριάνι: Λιχνίζω 'μα μὲ τὰ γιαμπαντζίκια.

γιαμπᾶς ὁ, Δαρδαν. (Λάμψακ.) 'Ιων. ('Αλάτσατ. Κάτω Παναχ. Κρην. Μαινεμ. Ναζλ.) γιαβᾶς Θράκ. (Μέτρ. Τσακίλ. κ.ά.) Καρ. (Γέροντ.) Κύθν. Σάμ. (Βλαμαρ. Κοντακαίικ. Κουμαδαρ.) Τένεδ. γιαπᾶς Σύμ. Χάλκ. γιαβᾶς Θράκ. (Σηλυβρ.) γιαμπᾶ Τσακων. (Χαβουτσ.)

'Εκ τοῦ Τουρκ. *y a b a* = ξύλινον δίκρανον μὲ τρεῖς ἕως πέντε ὀδόντας διὰ τὴν μεταφορὰν ἢ μετατόπισιν σταχύων ἢ ἀχύρων.

Εἶδος δικράνου μὲ τέσσαρας ἕως ἑξ ὀδόντας, μὲ τὸ ὅποιον ἀναστρέφουν τὰ ἀλωνιζόμενα δημητριακά, ἀφοῦ κοπῇ ἀρκετὰ ἢ καλὰμῃ καὶ ἀποχωρισθῇ ὁ καρπὸς ἐνθ' ἄν.: "Αμα γέν' ἡ ὄψ' τ' ἀλωνιοῦ, παίρν'νε τὰ δεκράνια καὶ τὸ γυρίζ'νε. 'Αφοῦ τὸ γυρίσ'νε τρεῖς φορὲς μὲ τὸ δεκράν', ὕστερα τὸ γυρίζ'νε μὲ τὸ γιαβᾶ καὶ 'ς τὰ ὕστερα μὲ τὸ φκνάρ' Μέτρ. Πάρ'τε τ'ς γιαβᾶδες νὰ γυρίσ'με τ' ἀλών' Τσακίλ. Σὰ γυρίσω τὸ γιαβᾶ ἀνάποδα, θὰ σὲ μαυρίσω τ' ράχ' αὐτόθ. Μὲ τὸ γιαβᾶ σταν-ρώνομε τὸ σωρὸ τοῦ ἀλωνιοῦ χαράσσομε ἐπάνω τὸ σταν-ρὸ Κύθν. Συνών. βλ. εἰς λ. γ ι ᾶ μ π α.

γιαμπολη ἡ, 'Αθῆν. (παλαιότ.) 'Ηπ. ('Ιωάνν. Τσαμαντ. κ.ά.) Πελοπ. ('Αρκαδ. Μεσσην. Πάτρ. κ.ά.) Σύρ. — Λεξ. Βλαστ., 402 Π. Γενναδ., 226 Μπριγκ. Πρω. κ.ά. γιάβολη Θήρ. γιάμπολ' Εὐβ. (Ψαχν.) γιάμπουλη ἐνιαχ. γιάμπουλ' 'Ηπ. (Ζαγόρ. κ.ά.) Θεσσ. (Δομοκ. Τσαγκαρ.) Μακεδ. (Βόιον Δαμασκην. 'Εράτυρ. Καστορ. Κολινδρ. Νάουσ. Σιάτ. Χαλκιδ. κ.ά.) Σπερελλ. (Αἰτωλ. 'Ακαρναν.) γιαμπούλ' 'Ηπ. (Κουκούλ.) γιάβουλ' Θάσ. (Θεολόγ.) Μακεδ. (Σέρρ.) ιάβουλ' Μακεδ. (Γαλατ.) διάμπουλ' Λέσβ. ('Αγιάσ.) 'άμπουλ' Μακεδ. (Νάουσ.) φιάμπουλα 'Ιων. (Σμύρν.)

'Εκ τοῦ ὀνόματος τῆς πόλεως *Y a m b o l* τῆς ΝΑ Βουλγαρίας (Τουρκ. *Y a m b o l u* ἢ *Y a m b o l i*). 'Η λ. καὶ εἰς ἔγγρ. τοῦ 1763 (Δ. Καμπούρογλ., Μνημ. 'Αθην., 3,61).

1) Βαρὺ μάλλινον κλινოსκέπασμα 'Αθῆν. (παλαιότ.) 'Ηπ. Ζαγόρ. 'Ιωάνν. κ.ά.) Θάσ. (Θεολόγ.) Λέσβ. ('Αγιάσ.) Μακεδ. (Βόιον Γαλατ. Δρυμ. Καστορ. Κολινδρ. Νάουσ. Σέρρ. Σιάτ. Χαλκιδ.): Τὰ γκέμια, οἱ ιάβουλις, τοῦ μαξιλάρ' ιὰ τοῦ σαμάρ', τὰ ζιγκιά, ὅλα χαζιό'κα εἶνι (χαζιό'κα = ἔτοιμα) Γαλατ. Σήμιρα θὰ φ'λάξουν τὶς γιάβουλις 'ς τὴ ναφθαλίφ

Σέρρ. Ἡ κινούρια μου γιάβουλ' εἶνι φλονκάτ' αὐτόθ. Πᾶρι τ' γιάβουλ' νὰ σκιπαστῇς, ἄμα κρουγιών'ς Θεολόγ. || Φρ. Πῆρι πάλ' d' διάμπουλ' τσι διὰβ'τσι Ἀγιάσ. Συνών. βε-λέντζα, κάππα, κουβέρτα, μαντανία, σάισμα, τσέργα, φλοκάτη, φλοκωτή. 2) Τὸ μέλαν ἐκχύλισμα τῶν ριζῶν τοῦ φυτοῦ Γλυκύριζα ἢ λεία (Glycyrriza glabra), κοιν. γλυκόριζα, τῆς οἰκογεν. τῶν Ψυχανθῶν (Papilionaceae), τὸ ὁποῖον χορηγεῖται ὑπὸ μορφὴν σακχαροπῆκτων (καραμέλες) ὡς μαλακτικόν, κατευναστικόν τοῦ βηχὸς Ἀθῆν. Εὐβ. (Ψαχν.) Θήρ. Ἰων. (Σμύρν.) Πελοπν. (Ἀρκαδ. Μεσσην. Πάτρ. κ.ά.) Σῦρ.—Λεξ. Βλαστ. ἐνθ' ἄν. Π. Γενναδ. ἐνθ' ἄν. Μπριγκ. κ.ά.: Καραμέλες τῆς γιάμπουλης Ἀθῆν. (παλαιότ.) Δὲν πᾶς 'κειδὰ 'ς τὸ μαγαζὶ νὰ πάρ'ς καμπόσες γιάμπουλες, γιὰτ' λένε ἢ γιάμπολ' κάτ' καλὸ 'ς τὸ λαιμὸ Ψαχν. 3) Ποικιλία σταφυλῆς ὁμοιόζουσης πρὸς τὸ Σαββατιανό, ἐκ τῆς ὁποίας παράγεται λευκὸς οἶνος Θεσσ. (Δομοκ.)

γιαμπολίζω ἀμάρτ. γιαμπουλίζω Ἦπ. (Τσαμχντ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γιάμπολη.

Τινάσσω τι εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ἀπαλλαγὴν τοῦ ἀπὸ τὴν σκόνην. Ἐκ μεταφ. ἐκ τῆς γιάμπολης, βρεῖας μαλλίνης κουβέρτας, τὴν ὁποίαν συνήθως τινάσσομεν.

γιαμπολούδι τό, ἀμάρτ. γιαμπουλούδ' Μακεδ. (Κορινθ.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. γιάμπολη καὶ ἐκ τῆς ὑποκορ. καταλ. -οῦδι.

Ἡ μικροῦ μεγέθους γιάμπολη, ἥτοι κλινοσκεπασμα. Συνών. ἀπλάδι, βελεντζοῦδι, βελεντζοῦλα, κουβερετούλα, σαΐσματάκι.

γιαμπουκλι τό, Στερελλ. (Περίστ.)

Συνθηματικὴ λέξις προελθοῦσα πιθανῶς ἐκ τοῦ οὐσ. γιάμπολη 1.

Κατὰ πληθ., ὁ ρουχισμός: Φουρτώνον 'ς τοῦ μάγκαρου τὰ γιαμπουκλιά (μάγκαρος = ὄνος).

γιαναστίζω Θράκ. (Τσακίλ. κ.ά.) Κύπρ. Μεγίστ. Ρόδ. κ.ά. γιαναστίζον Θράκ. Ἰμβρ. Μακεδ. (Ἀσσηρ.) γιαναστῶ Ἰκαρ. γιανιστίζω Χίος. γιαναστεύω Χίος.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a n a s t a k* = πλησιάζω. Ὁ τύπ. γιαναστεύω κατὰ τὸ συνών. κοντεύω καὶ τὸ ἀντών. ἀλλάργεύω.

1) Πλησιάζω ἐνθ' ἄν.: Ἐγιανάστησεν *gonda* Ρόδ. Τόμ' γιανάστ'σε 'ς τὴ σκάλα, πῆδ'ξε ὅξω (τόμ' = τόμου = δ-ταν) Τσακίλ. Εἴχαμε τὸ καῖκι γιαναστημένο ἐκεῖ 'ς τὸ πέρα μουράγιο Ἰκαρ. Ἀνάμενε κι ἀνάμενε, ὡς τὸ βράδυ ἐγιανάστησεν Μεγίστ. Πηγαίνουν τὰ ἐλάφια κι γιαναστίζουν νὰ τὴν παρταλιάσουν τίπουτα δὲν ἄφ'σαν (παρταλιάσουν = κομματιάσουν, κατασπαράξουν) Θράκ. || Ἄσμ.

Καὶ ἐσωρεύτηκαν πολλοὶ 'ς τοῦ ἄρκου τὸ κονάκι καὶ τὸν ἐκαρτερούσασιν ποῖον θέλει νὰ προστάξῃ, ποῖον νὰ τοῦ δώσῃ θέλημα καὶ ποῖον νὰ διορίσῃ καὶ 'ς ποῖον ἄρκοντα κοντὰ νὰ πᾶ νὰ γιαναστήσῃ (ἄρκου = ἄρχοντας) Κύπρ.

Ἄμ' πὼς ἐγιαναστέφανε 'ς τῆς ἐκκλησιᾶς τὴν πόρτα, —Ἄμ', Ἀρετή, 'ς τὸ σπῖτι μας, νὰ μ'πῶ νὰ προσκυνήσω

Χίος. β) Ἐπὶ πλοίου, πλευρίζω Χίος. γ) Προσαρμύζω Ἰμβρ.: Δὲ γιαναστίζ'ς 'ς τοῦ χαρὰνι τοῦ καπάλ'; (χαρὰνι=χαλκίνη χύτρα). Καὶ ἀμτβ., συμφωνῶ μετὰ τινος Ἰμβρ.: Δὲ γιαναστίζουμι (δὲν συμφωνοῦμεν ὡς πρὸς τὸν χαρακτήρα, δὲν ταίριάζομε). 2) Ἐπιχειρῶ τι, ἐπιλαμβάνομαι τινος Θράκ. (Τσακίλ.): Γιανάστ'σαμε καὶ οἱ δύο μὲ τὰ φανάρια, μάνε μάνε τὸ σῶσαμε (πέσαμε καὶ οἱ δύο εἰς τὸ ἔργον... καὶ γρήγορα γρήγορα τὸ τελειώσαμε). Καὶ μετβ. μεταφ. Τόνε γιανάστ'σε 'ς τὸ ξύλο (τὸν ἔδριε ἀγρίως).

γιανελάς ὁ, Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. γιανελί.

Ὁ κατασκευάζων, ὁ ράπτων τὰ γιανελιά (βλ. λ.), καθὼς καὶ εἶδος μαλλίνων ἐμβάδων, τῶν «τερλικιών» τῶν ἐντοπίων.

γιανελι τό, Ἰων. (Καράμπ.) Σκῦρ.

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y e n l i* = χειριδωτός.

Εἶδος ἐσωκαρδίου ἀπὸ ἐγγώριον ὕφασμα, τὸ ὁποῖον εἶναι σταυρωτὸν ἐμπρὸς καὶ φορεῖται ὑπὸ τῶν γεωργῶν καὶ τῶν ποιμένων. Συνών. γελέκι.

γιανεμὸς ὁ, Ποντ. (Ἰνέπ.)

Ἐκ τοῦ ἄορ. ἔγγίανα τοῦ ρ. γιαίνω καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -μός.

Ἰασις, θεραπεία.

γιανέσκω Πόντ. (Ἰνέπ. Σινώπ.) γιανέτσω Πόντ. (Ἰνέπ.)

Ἐκ τοῦ ἄορ. ἔγγίανα τοῦ ρ. γιαίνω καὶ τῆς παραγ. καταλ. -έσκω, παρὰ τὴν ὁποίαν καὶ -έτσω. Διὰ τὸν σχηματισμὸν πβ. ἀλαφρυνέσκω, ἀρχοντυνέσκω, μεινέσκω κλπ.

1) Θεραπεύω τινὰ Σινώπ. 2) Καθίσταμαι ὑγιής, θεραπεύομαι ἐνθ' ἄν.: Ὁ πονούμενος ἑώρας γιανέτσει (ὁ ἀλγὼν, σωματικῶς καὶ ψυχικῶς, ἀργά, μετὰ παρέλευσιν χρόνου, θεραπεύεται) Ἰνέπ.

γιανεύω ἐνιαχ. γιανεύον Θεσσ. γιαντεύω Κύπρ.

Ἐκ τοῦ θέμ. τοῦ ἄορ. ἔγγίανα καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -εύω. Ὁ τύπ. γιαντεύω κατὰ τὸ ἀκολουθοῦν μαντεύω, εἰς ἐπὶ.

Ἀμτβ. θεραπεύομαι ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Ἡ μαχαίριὰ γιαντεύεται κ' ἢ τουφεκιά γιανεύκει Θεσσ.

Γιαντεύω τζαῖ μαντεύω | τζαῖ τοὺς σφήκους γητεύω (ἐξ ἐπὶ.) Κύπρ. Συνών. γιαίνω 2, γιαντεύω 1.

γιάνι τό, Θράκ. (Σαρεκκλ. κ.ά.) Πόντ. (Τραπ.)—Π. Παπαχριστοδ., Θρακ. ἡθογραφ., 1,65.4,124. Χριστούγ. Θράκ., Ἀρχ. Θράκικ. Θησ. 3,78. Χαμέν. κόσμ., 7,81, 155 γιάν' Καππ. (Μισθ. Φλογ.) Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.) Πληθ. γιάν'τα Καππ. (Μισθ.)

Ἐκ τοῦ Τουρκ. *y a n* = πλευρά, πλευρόν.

1) Πλευρόν, πλευρά Καππ. (Μισθ.) Πόντ. (Κοτύωρ. Τραπ. Χαλδ. κ.ά.): Ἐτσά σὸ γιάνι μ' (στάσου 'ς τὸ πλευρό μου) Τραπ. Τὸ καῖκ' ἀπάν' σὸ γιάν' πλεῦ' αὐτόθ. Ἐθηκεν κ' ἕναν τρυπεμένον κολογκύθ' σὸ γιάνι ἀτ' καικά (ἔβαλε ἕνα τρύπιο

